

Pracovnoprávne vzťahy a ich špecifiká v poľnohospodárstve

Relations in Labour law and their specifications in agriculture

Lýdia Bezáková

Summary

Labour law relations are object of legal regulation of the relatively independent legal branch of Labour Law. Labour Law has always been and it is still one of the branches with the most important social mission and significance. Gradually arising new economic and social relations cause number of changes in legal regulation of Labour Law. These changes need to ensure balanced roles of parties in Labour Law relations.

Key words:

Labour Law relation, contract liberty, member of the cooperative, force of the Labour Code, membership labour law relations, labour relation

---

Úvod

Pracovnoprávne vzťahy sú predmetom úpravy relatívne samostatného právneho odvetvia pracovného práva. Základným zdrojom právnej úpravy je Zákonník práce z.č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov. Pracovnoprávne vzťahy sú spoločenské vzťahy súvisiace s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo fyzické osoby. Vo vzťahu k členským pracovným vzťahom Zákonník práce podľa § 4 má však subsidiárnu pôsobnosť. Táto pôsobnosť znamená, že pracovnoprávne vzťahy medzi družstvom a jeho členmi sa spravujú Zákonníkom práce len vtedy, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Osobitným predpisom, ktorý upravuje členské pracovné vzťahy je Obchodný zákonník (z. č. 513/1991 Zb. z.) v znení neskorších predpisov. Preto cieľom príspevku je poukázať, že na členské pracovné vzťahy sa vzťahuje Zákonník práce t.j. jeho aplikácia prichádza do úvahy len vtedy, ak osobitný právny predpis neustanovuje inak.

Materiál a metódy

Predmetný príspevok je spracovaný na základe analýzy právnej úpravy a členských pracovných vzťahov. Podkladom pre jeho spracovanie je Zákonník práce z. č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov a Obchodný zákonník z. č. 513/191 Zb. z. v znení neskorších predpisov.

Výsledky a diskusia

Na pracovné vzťahy medzi družstvom a jeho členmi sa Zákonník práce až do prijatia Obchodného zákonníka vzťahoval delegovane. Podľa Obchodného zákonníka, ktorý

ustanovuje, že ak podľa stanov družstva je podmienkou členstva tiež pracovný vzťah člena k družstvu, môžu stanovy obsahovať aj úpravu tohto vzťahu.

Subsidiárna pôsobnosť znamená, že Zákonník práce sa na určité pracovné vzťahy vzťahuje iba a vtedy, ak osobitné predpisy nevylučujú jeho pôsobnosť a určitú otázku neupravujú inak.

Základným vnútorným dokumentom, ktorý zakotvuje vzájomné práva a povinnosti členov voči družstvu, vnútornú organizáciu družstva, ako aj právne postavenie družstva voči tretím osobám sú stanovy družstva.

Okrem zákonom predpísaných náležitostí stanovy družstva by mali obsahovať úpravu všetkých zásadných otázok, týkajúcich sa družstva, jeho vnútornej organizácie a vzťahov medzi členmi a družstvom. Ustanovenia Obchodného zákonníka sú dosť stručné a pre konkrétnu situáciu by nemuseli postačovať. Osobitná úprava v stanovách má prednosť pred úpravou Obchodného zákonníka. Stanovy môžu upravovať aj otázky, ktoré vôbec Obchodný zákonník neupravuje. Medzi takéto otázky môžeme zaradiť aj úpravu pracovného vzťahu člena k družstvu, ak je takýto vzťah podmienkou členstva.

Ak podľa stanov je podmienkou členstva tiež pracovný vzťah člena k družstvu, môžu stanovy obsahovať úpravu tohto vzťahu - § 226 ods. 2 Obchodného zákonníka. Táto úprava nesmie odporovať pracovnoprávnym predpisom, ibaže je pre člena výhodnejšia. Ak nie je osobitná úprava v stanovách výhodnejšia platia pracovnoprávne predpisy.

Členmi družstva môžu byť fyzické i právnické osoby. Ak podľa stanov je členstvo podmienené pracovným vzťahom k družstvu, môže sa členom stať fyzická osoba, ktorá skončila povinnú školskú dochádzku a dosiahla 15 rokov svojho veku. Členstvo nevzniká pred zaplatením vstupného vkladu. Podrobnejšiu úpravu členstva, jeho vzniku a zániku upravujú stanovy.

Zánik členstva upravujú § 231 až 233. Zánik členstva sa viaže na tieto skutočnosti:

- a) úmrtie fyzickej osoby alebo zánik právnickej osoby,
- b) vystúpenie člena z družstva,
- c) vylúčenie člena z družstva,
- d) zánik družstva

Dobu účinnosti vystúpenia z družstva môžu určiť stanovy. Zákon predpisuje pre oznámenie o vystúpení písomnú formu a ustanovuje najdlhšiu lehotu 6 mesiacov, ktorú môžu stanovy určiť pre zánik členstva po oznámení vystúpenia.

Člen, členstvo ktorého zaniklo, má nárok na vyrovnací podiel. Spôsob určenia vyrovnacieho podielu upravuje § 234 Obchodného zákonníka.

Pri zániku členstva smrťou vzniká dedičovi alebo právnenému nástupcovi právnickej osoby právo na vyrovnací členský podiel, nedochádza teda priamo zo zákona prechodu členstva, a to z obdobných dôvodov ako pri prevode členstva. Dedič však môže požiadať predstavenstvo o pokračovanie v členstve, pričom stanovy môžu určiť dôvody, keď predstavenstvo nesmie udelenie súhlasu odmietnuť alebo keď tento súhlas nie je potrebný. Podľa Obchodného zákonníka sa nevyžaduje súhlas na prevod členských práv a povinností v bytových družstvách pri nadobudnutí členstva v stavebných bytových družstvách.

Členstvo fyzickej osoby zaniká smrťou. Dedič členských práv a povinností poručiťľa môže požiadať družstvo o členstvo. Zákon alebo stanovy môžu určiť, kedy predstavenstvo nesmie dedičovo členstvo odmietnuť alebo kedy sa nevyžaduje súhlas predstavenstva s nadobudnutím členských práv a povinností dedičom.

Súhlas predstavenstva sa nevyžaduje, ak dedič nadobudol práva a povinnosti spojené s členstvom v bytovom družstve.

Dedič, ktorý sa nestal členom, má nárok na vyrovnací podiel člena, ktorého členstvo zaniklo.

Členstvo právnickej osoby v družstve zaniká jej vstupom do likvidácie alebo vyhlásením konkurzu, prípadne jej zánikom. Ak má právnická osoba právneho nástupcu, vstupuje nástupca do všetkých doterajších jej členských práv a povinností.

Pri zániku členstva za trvania družstva má doterajší člen nárok na vyrovnací podiel.

Vyrovnaní podiel sa určí pomerom splateného členského vkladu doterajšieho člena násobeného počtom ukončených rokov jeho členstva k súhrnu splatených členských vkladov všetkých členov násobených ukončenými rokmi ich členstva.

Pre určenie vyrovnacieho podielu je rozhodný stav čistého obchodného imania družstva podľa riadnej individuálnej účtovnej závierky za účtovné obdobie, ktoré predchádza účtovnému obdobiu, v ktorom členstvo zaniklo. Pri určovaní výšky vyrovnacieho podielu sa neprihliada na imanie, ktoré je v nedeliteľnom fonde, a ak to vyplýva zo stanov, aj v iných zabezpečovacích fondoch. Takisto sa neprihliada na vklady členov s kratším ako ročným členstvom pred dňom, ku ktorému sa ročná účtovná závierka zostavuje.

Právo na vyplatenie vyrovnacieho podielu je splatné uplynutím troch mesiacov od schválenia riadnej individuálnej účtovnej závierky za účtovné obdobie predchádzajúce účtovnému obdobiu, v ktorom zanikla účasť spoločníka v spoločnosti, alebo ak takáto riadna účtovná závierka schválená nebola, tak uplynutím troch mesiacov odo dňa, keď mala byť schválená. Nárok na podiel na zisku vzniká len za obdobie trvania členstva.

Tieto ustanovenia sa použijú, len pokiaľ stanovy neurčujú inak.

Vyrovnaní podiel sa uhrádza v peniazoch, ak zákon alebo stanovy neurčujú iný spôsob vyrovnania. Stanovy môžu určiť, že v prípadoch, keď členský vklad spočíval úplne alebo sčasti v prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti na družstvo, môže člen žiadať vyporiadanie vrátením tejto nehnuteľnosti, a to v hodnote, ktorá je evidovaná v majetku družstva v čase zániku jeho členstva. Ak je výška vyrovnacieho podielu menšia, než je hodnota vrátenej nehnuteľnosti, je nadobúdajúci člen povinný uhradiť družstvu rozdiel v peniazoch. Stanovy môžu určiť, že obdobne sa postupuje aj v prípade, keď spočíval členský vklad v poskytnutí iného vecného plnenia. Družstvo zodpovedá členovi, ak nakladá s majetkom družstva spôsobom, ktorý by toto vrátenie znemožňoval.

Nárok na vrátenie poľnohospodárskej pôdy vlozenej do družstva vzniká aj v prípade, že to stanovy neurčujú.

Súhrn

Pracovnoprávne vzťahy sú predmetom právnej úpravy relatívne samostatného právneho odvetvia pracovného práva, ktoré z hľadiska svojej podstaty bolo, je a aj bude právnym odvetvím s najdôležitejším sociálnym významom a poslaním. Postupne vznikajúce nové ekonomické, hospodárske a sociálne vzťahy vyvolávajú početné zmeny v právnej úprave týchto vzťahov, avšak tieto zmeny musia zabezpečovať vyvážené postavenie účastníkov pracovnoprávneho vzťahu.

Kľúčové slová

pracovnoprávny vzťah, zmluvná voľnosť, člen družstva, pôsobnosť Zákonníka práce, členské pracovné vzťahy, pracovný pomer

Literatúra

1. Barancová, H., Zákonník práce, Komentár, Sprint Bratislava, ISBN 80-89085-19-9
2. Suchoža, J., a kol.: Obchodný zákonník a súvisiace predpisy, Komentár, Eurounion spol. s r. o. Bratislava, ISBN 80-88984-51-3
3. Zákon č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov

4. Zákony II/2010 Úplné znenie zákonov z obchodného a občianskeho práva a vykonávacích a súvisiacich predpisov platných k 1.1.2010, Poradca, s. r. o. Žilina, ISSN 1335-6127

Adresa autora :

JUDr.Lýdia Bezáková,CSc.

Katedra práva FEŠRR SPU Tr.A.Hlinku 2 949 76 Nitra ,

☎: 0376415074

email. Lydia.Bezakova@uniag.sk

Oponent: JUDr. Zuzana Ilková, PhD.